

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Projekt „SVEDOČANSTVO - ISTINA ILI POLITIKA: Koncept svedočenja u komemoraciji jugoslovenskih ratova“ realizovan 2016-18. godine bavio se načinima razmišljanja o jugoslovenskim ratovima i sprovođenjem i korišćenjem svedočanst(a)va o njima u regionu.

Partneri projekta bili su Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju iz Beograda, Učitelj neznanica i njegovi komiteti iz Beograda, Historijski muzej Bosne i Hercegovine iz Sarajeva, Muzej savremene umetnosti iz Beograda, Boem iz Beča (Austrija), Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT Transeuropa) iz Rovereta (Italija), Centar za kulturnu i socijalnu popravku iz Banja Luke i Leibniz-Institut für Ost- und Südosteuropaforschung (IOS) iz Regensburga (Nemačka).

Danas prenosi nekoliko članaka nastalih u ovom projektu. Program u celini, biografije učesnika i apstrakte možete videti na sajtu projekta: <http://svedocanstvo-imenovatoratom.org/rs/konferencija>

Petar Bojanić, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Univerzitet u Beogradu

Paul Celan: Svedočenja o zavičaju (2)

Pitanje ili naracija (obično sve započinje naracijom) o *Heimat* pokreće odmah pitanje o „Ja“, o krštenici ili pasošu, o sećanjima i vremenu, o udaljenom mestu, itd. Reč „identitet“ (komplicirana i teška reč, često nepotrebna i trivijalna reč ili registar) u kojoj se obično harmonizuju sve ove operacije i koja započinje zamenicom „Ich“ i pitanjem „Ich?“, implicira još dva važna protokola na kojima insistira Paul Celan. Prvi se odnosi na osećanje i često je u pitanju nesigurnost, nelagoda ili neprilika (neprilično je da me neko pita ili da sebe pitam da li sam i gde sam kod kuće, iako se uvek o tome pitam). Celanov odgovor je „*Heimat, und ich? Ich war nicht einmal zuhause, als ich daheim (zuhause) war*“ [Domovina, i ja? Nisam čak bio kod kuće, kada sam bio doma (u toj kući)]. Drugi se odnosi na povratak, vraćanje, na put, na vrludanje, na način kako se vraćamo i kako uopšte putujemo nazad. Vraćanje često može da bude povezano sa vrtoglavicom, sa mučninom, sa povraćanjem (reči „vraćanje“ i „povraćanje“ dobro opisuju muku i nužnost pažljivog i veoma opreznog putovanja nazad ili naokolo u Herkunft ili u Identitet). Čini mi se da je Celanov odgovor o istovremenom dolazanju i vraćanju, o putu, veoma jasan:

Zemlja iz koje dolazim – kakvim obilaznim putevima! Ali zar to uopšte postoji: obilazni putevi? – zemlja iz koje dolazim većini vas je verovatno nepoznata. To je zemlja u kojoj je bio odomaćen jedan nimalo neznan deo onih hasidskih priča koje nam je Martin Buber ponovo ispričao na nemačkom. Bio je to, ako ovu topografsku skicu smem još dopuniti ponečim što mi, iz veoma velikih daljina, sad iskrsava pred očima, – bio je to jedan predeo u kojem su živeli ljudi i knjige. (prev. B. Živojinović)

Dve godine kasnije, u govoru koji na mnogo mesta te-

matizuje put, Nesselweg, putovanje, ili *Toposforschung*, Celan dopunjuje ove svoje reči iz Bremena:

Da li, dakle, kad mislimo na pesme, da li sa pesmama idemo takvim putevima? Da li su ti putevi samo okolišni, obilazni putevi od tebe ka tebi? Ali to su istovremeno, među kolikim samo drugim putevima, putevi na kojima jezik dobija glas, to su susreti, putevi jednog glasa ka drugome koji sluša, putevi stvorenog bića, skice života možda, slanje sebe ka sebi samom, u potrazi za

Zemlja iz koje dolazim – kakvim obilaznim putevima! Ali zar to uopšte postoji: obilazni putevi? – zemlja iz koje dolazim većini vas je verovatno nepoznata. To je zemlja u kojoj je bio odomaćen jedan nimalo neznan deo onih hasidskih priča koje nam je Martin Buber ponovo ispričao na nemačkom

samim sobom... Neka vrsta povratka u zavičaj. [...] Tražim, jer, kao što rekoh, opet sam onde gde sam počeo, mesto svog sopstvenog porekla. (prev. B. Živojinović)

Eventualni treći protokol bi mogao da bude onaj koji pominje Améry u drugom delu rečenice „*Ich war kein Ich mehr und lebte nicht in einem Wir*“. *Heimat* implicira postojanje nečega što je intimnije od zajednice kao takve – postojanje „*Wir*“ i pripadanje tom „*Wir*“. „*Wir*“ je fiktivni prvi entitet koji zapravo implicira svaku buduću tematizaciju *Heimat* ili gubljenja *Heimat*. Naime, *Heimat*, kao potpuno različita za sve članove jedne

zajednice, postaje potpuno specifični integrativni faktor svih nas i čini nas bliskima i jednakima kao pripadnicima zajednice. Mi smo povezani ako i samo ako svako pripada svome, svome zavičaju, odnosno ako je svako kod svoje kuće. Naime, uslov da smo svi mi zajedno zadovoljeni je ukoliko je svako od nas na svom mestu, na svom pravom mestu te pripada svome izvornome „*Wir*“. Ko nema zavičaj, paradoksalno, nije deo zajednice ili nije deo svih nas. Ko nema svoje „*Wir*“ – ne postoji ili uskoro neće postojati.

Verovatno bi trebalo veoma pažljivo rekonstruisati ova dva protokola koja nudi Paul Celan kao beskrajno loš i naporan odgovor na pitanje „*Heimat, und ich?*“. I verovatno bi ova rekonstrukcija uspešla u meri u kojoj svako od nas pojedinačno odgovara na pitanje koje nas sve pogađa, a ne sledi slepo različite Celanove asocijacije i opsesije o kući i putu ka kući, niti Celanov odgovor prebrzo povezuje s nekim drugim odgovorima u istorijama lutanja i nelagode. Celanov odgovor pre svega je u otporu (nesvesnom i svakako intuitivnom) prema nostalgiji, odnosno Heideggeru i njegovom razumevanju puta i protokola koji otkriva reč „*Umweg*“.

Jedan od osnovnih razloga zašto biram da govorim o Celanu koji eksplicitno pominje Bukowinu kao *Heimat* ili kao *Heiland* (a ne Bukowinu kao Ukrajinu, kao sneg, kao majku, itd) – Bukowina koja 1930. godine broji 93.101 Jevreja, dok ih 20. maja 1942. ima 17.033 (E. Günzel, *Das wandernde Zitat. Paul Celan im jüdischen Kontext, Würzburg, Königshausen & Neumann*, 1995, 24) – odnosi se na ponekad nezadovoljavajuća Derridina čitanja Celana (čini mi se danas da su i moja teza a i neki tekstovi o C. Schmittu ili W. Benjaminu takođe bili u izvesnoj meri moj pokušaj doterivanja Derride).

Nastavlja se

Algoritam za analizu signala – Furijeova transformacija

Šta je uopšte signal? Bilo da svakodnevno ostanemo „bez signala“ na telefonu, ili nam simpatičan dečko ili cura šalju „signale“, teško ih je baš definisati. Ono što je važno jeste da nose određene informacije koje su nam od značaja. Naš zadatak je da ih analiziramo, dešifrujemo i u krajnoj instanci, ukoliko je potrebno, na njih odgovorimo.

Čovek za ove procese ima svoje mehanizme. Računar, međutim, može imati problem kada treba da razume signal koji sadrži, na primer, zvučni zapis razgovora ili spektar frekvencija potresa tokom zemljotresa. Potrebno je da ove signale pretvori u digitalni zapis, a za to se služi posebnim algoritmom – takozvanom Furijeovom transformacijom.

Zamislite signal kao jedan voćni sok. Da biste zaključili od čega se sastoji, ne možete samo da pogledate unutra. Jedan od načina da to otkrijete jeste da sok sipate kroz niz filtera, od kojih će svaki izdvojiti po jednu voćku – bananu, jabuku, kivi itd. Na

Čovek za ove procese ima svoje mehanizme. Računar, međutim, može imati problem kada treba da razume signal koji sadrži, na primer, zvučni zapis razgovora ili spektar frekvencija potresa tokom zemljotresa

kraju, kada biste procedili sok, dobili biste tačnu meru koliko se kog voća koristi, mogli biste kompletno da ga analizirate, i još važnije, ponovo napravite. Zašto je to važno? Sad kada znamo od čega se sok sastoji, znamo da li će biti sladak ili kiseo, da li smo alergični na neki od sastojaka ili koliko košta da se napravi. Kod signala nemamo maline i grožđe, ali imamo različite frekvencije ili amplitude. Ovako razbijen signal računari mogu da interpretiraju, a posebnim metodama i da po potrebi rekonstruišu.

Danas

U saradnji sa Centrom za promociju nauke, „Danas“ predstavlja izabrane priče sa naučnopopularnog portala elementarium.cpn.rs

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA VODORAVNO: Slobodoljubivost, mitoman, gatarke, amo, otoman, zbir, lokot, Markan, Po, an, bilans, makar, kiri, edikti, rsi, statut, kaurke, z, a, sirare, varalo, vat, atarka, Etiv, Aleksis, alatuša, tarot, poduporanj, iniciranje, snajje.